

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Adalet Bakanı Yılmaz Tunç* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartın

Hakkâri Milletvekili

Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde uzun süredir tutulan 35 mahpusun tahliyesi, İdare ve Gözlem Kurulu'nun denetime kapalı, keyfi ve hukuk dışı kararları ile sistematik olarak engellenmektedir. Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) üyesi avukatların ve kamuoyuna yansıyan bilgi ve belgelere göre, bu mahpuslardan 34'ü 30 yılı aşkın süredir cezaevindedir. Mevzuatta öngörülen yasal tahliye koşullarını yerine getirmiş olmalarına rağmen, bu kişilerin infaz süreleri, soyut ve ölçülebilir olmayan "iyi halli olmadıkları" iddiasıyla defalarca uzatılmıştır. Bu durum, yalnızca bireysel hak ihlallerine değil, aynı zamanda hukuk devleti ilkesinin açık bir şekilde ihlaline yol açmaktadır.

Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde, büyük çoğunluğu 30 yılı aşkın süredir tutulan ve yasal şartlı tahliye koşullarını yerine getirmiş olmalarına rağmen İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla sistematik biçimde tahliyeleri ertelenen mahpuslar şunlardır: Nedim Yılmaz (8 kez), Abdulhamit Ahraz (7 kez), Abdullah Çelik (7 kez), Ahmet Abdi İbrahim (4 kez), Ahmet Mustafa (4 kez), Ali Murat Çelik (4 kez), Ataş Göbe (4 kez), Aydın Adıyaman (3 kez), Aydın Yüce (2 kez), Bülent Güneş (4 kez), Deniz Öztürk (7 kez), Feridun Kurt (1 kez), Hacı Ekinci (4 kez), Halil Dağ (7 kez), Hasan İnci (3 kez), Keyfo Başak (6 kez), Şirin Bozçalı (6 kez), Maruf Türken (2 kez), Mehmet Deniz Güzel (2 kez), Mehmet Zeki Eşin (2 kez), Muhammed İsmail (1 kez), Murat Çetinkaya (2 kez), Muzaffer Akış (4 kez), Nurettin Ataman (6 kez), Metin Dalan (1 kez), Ömer Okul (2 kez), Özgür Sincer (2 kez), Ramazan Vural (3 kez), Sabit Kaya (4 kez), Salih Korkut (5 kez), Serhat Öztürk (3 kez), Sinan Türkmen (5 kez), Suat Gökalp (5 kez), Şahap Elbasan (7 kez) ve Tuncay Doğan (2 kez). Mahpuslar, adli ve idari yönden yasal tahliye koşullarını tamamlamış olmalarına rağmen, ideolojik saiklerle alınan keyfi kararlar neticesinde özgürlük hakları açık biçimde ihlal edilmektedir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89 ve 107. maddelerinde düzenlenen "iyi hal" değerlendirmesi, mahpusların koşullu salıverilmesinde belirleyici bir kriter haline getirilmiştir. Ancak bu değerlendirmeyi yürüten İdare ve Gözlem Kurulları, zamanla denetlenebilirlikten uzaklaşarak ideolojik saiklerle karar veren, yargı denetiminden büyük ölçüde muaf tutulan idari yapılara dönüşmüştür.

Bu kurulların kararları; Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesi, 10. maddesindeki eşitlik ilkesi ve 36. maddesindeki adil yargılanma hakkı ile açıkça çelişmektedir. Ayrıca, tahliye tarihinin belirsizleşmesine yol açan bu uygulamalar, cezanın belirliliği ve infazın öngörülebilirliği ilkelerine aykırıdır.

İlgili hapisanede yalnızca infaz yakma uygulamaları değil; hasta mahpuslara yönelik sağlık hakkı ihlalleri, anadilinde savunma ve iletişim hakkının engellenmesi, kitap ve yayınlara erişim kısıtlamaları, mektup sansürü, görüş haklarının sınırlandırılması, keyfi disiplin cezaları ve cezaevi yönetiminin mahpusların siyasi kimliğine karşı ideolojik tutumu da düzenli olarak kamuoyuna yansımaktadır. Bu uygulamalar, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile de çelişmektedir. Başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere, Birleşmiş Milletler Mahpuslara Muamele Standart Asgari Kuralları (Nelson Mandela Kuralları) ve Anayasa'nın 17., 19., 26. ve 40. maddeleri bu tür uygulamaların açıkça yasa dışı olduğunu ortaya koymaktadır.

Bolu F Tipi Hapishanesi'nin, ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet cezası alan politik mahpusların yoğun olarak tutulduğu bir kurum olması nedeniyle, burada yaşanan sistematik hak ihlalleri, yalnızca idari ihmallerle değil, aynı zamanda politik ve ideolojik bir yönelimle açıklanmaktadır. Ceza infazının amacı olan topluma yeniden kazandırma, kişisel gelişimi destekleme ve sosyal bütünleşme hedeflerinin yerini; pişmanlık beyanı zorunluluğuna, biat ve ideolojik dönüşüm dayatmasına bırakması, ceza hukuku açısından kabul edilemez bir durumdur. Hapishanelerin, adaletin ve hukukun sınırları içinde işlemesi gerekirken, infaz kurumlarının siyasi tercihlere göre şekillenmesi, yargı bağımsızlığı ve hukukun üstünlüğü ilkelerine açıkça aykırıdır.

Bu çerçevede, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulan ve tahliye tarihleri defalarca ertelenen 35 mahpusun ivedilikle tahliye edilmesi, infazın nesnel ölçütlere göre ve eşitlik ilkesine uygun şekilde yürütülmesi gerekmektedir. İdare ve Gözlem Kurullarının gerekçesiz, ideolojik ve denetime kapalı kararları yargı denetimine tabi tutulmalı; bu kurulların mevcut yapısı gözden geçirilerek, hukuk devleti ilkesine uygun, bağımsız ve denetlenebilir yeni bir sistem tesis edilmelidir. Ayrıca, hâlihazırda görev yapan ve sistematik hak ihlallerine imza atan kurul üyeleri hakkında da idari ve adli soruşturma süreçlerinin başlatılması, hesap verilebilirliğin sağlanması açısından zorunludur.

Bu bağlamda;

1. Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Hapishanesi'nde tutulan 35 mahpusun tahliyelerinin defalarca ertelenmesine gerekçe gösterilen unsurlar nelerdir? Bu gerekçelerin her biri hangi somut vakalara, belgeli olaylara veya yasal kriterlere dayanmaktadır?
2. İdare ve Gözlem Kurulu üyeleri hangi liyakat esaslarına, görev tanımlarına ve idari usule göre belirlenmektedir? Bu kurulların aldığı kararlar hangi bağımsız denetim mekanizmalarına tabi tutulmakta; alınan kararlar bakımından ne ölçüde yargısal şeffaflık sağlanmaktadır?
3. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89 ve 107. maddeleri çerçevesinde uygulanan "iyi hal" değerlendirmelerinde esas alınan objektif ve ölçülebilir kriterler nelerdir? Bu kriterlerin yasal ve yönetmelik düzeyindeki açık dayanakları nelerdir?
4. İdare ve Gözlem Kurulu'nun karar süreçlerinde, mahpusun kendisinin veya avukatının beyanı alınmaksızın sadece idari dosya üzerinden değerlendirme yapılmasının hukuki gerekçesi nedir? Bu uygulama adil yargılanma hakkını ihlal etmez mi?
5. Şartlı tahliye için tüm yasal koşulları sağlayan bir mahpusun, pişmanlık beyanında bulunmaması, tahliyenin ertelenmesi açısından hukuki olarak meşru ve yeterli bir gerekçe midir? Bu uygulama anayasal eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmez mi?
6. Bolu F Tipi Hapishanesi'nde anadilde yazılan mektupların gönderilmemesi ve tercüman ücreti karşılanmadığı gerekçesiyle iletişim hakkının engellenmesinin dayandığı yasal veya idari düzenleme nedir? Bu uygulama Anayasa'nın 26. maddesi bağlamında ifade özgürlüğü ihlali değil midir?
7. Mahpuslara ait kitap, dergi, defter ve benzeri kişisel materyallere herhangi bir disiplin gerekçesi olmaksızın el konulmasının veya içeri alınmamasının hukuki dayanağı nedir? Bu uygulama Anayasa'nın 22., 26. ve 28. maddeleriyle bağdaşmakta mıdır?
8. Bolu F Tipi Hapishanesi'nde hasta mahpusların teşhis ve tedaviye erişiminin sistematik biçimde engellenmesi, Anayasa'nın 17. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi bağlamında işkence ve kötü muamele yasağını ihlal eden bir durum olarak değerlendirilmekte midir?
9. İdare ve Gözlem Kurulu'nun verdiği tahliye kararlarına karşı etkili, hızlı ve nesnel bir yargı denetimi mekanizması mevcut mudur? Mevcut değilse, bu denetimsizlik hali hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmakta mıdır?
10. Ceza süresi dolmuş, yasal tahliye şartlarını taşıdığı tespit edilmiş mahpusların, soyut ve ideolojik gerekçelerle tahliye edilmemesi ve hapishanede tutulmaya devam edilmesi, Türk Ceza Kanunu'nun 109. maddesi kapsamında kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçunu oluşturmakta mıdır?
11. Ahmet Mustafa hakkında bugüne dek dört kez verilen infaz erteleme kararlarının gerekçeleri nedir ve bu mahpusun tahliyesinin önünde herhangi bir yasal engel bulunmamakta ise derhal tahliyesi yönünde işlem başlatılması planlanmakta mıdır?
12. Ali Murat Çelik'in dört defa ertelenen infazı hangi somut verilere dayandırılmıştır ve mevcut durumda şartlı tahliye hakkı doğmuş olan bu mahpusun serbest bırakılması için Bakanlığınız ne tür bir takvim öngörmektedir?

13. Ataş Göbe'nin infazının dört kez ertelenmesine neden olan gerekçeler nelerdir ve bu mahpusun tahliyesi yönünde Anayasa'nın 19. maddesi ile 5275 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda işlem yapılacaktır mıdır?
14. Aydın Adıyaman'ın üç defa ertelenen tahliyesinde kullanılan "iyi hal" değerlendirmelerinin içeriği nedir ve bu mahpusun tahliyesinin önündeki idari engellerin kaldırılması için Bakanlığınızın bir girişimi olacak mıdır?
15. Aydın Yüce'nin iki kez infazının yakılmasına gerekçe gösterilen hususlar nelerdir ve hakkında herhangi bir disiplin cezası bulunmaması halinde, yasal süresi dolmuş bu mahpusun tahliyesi neden gerçekleşmemektedir?
16. Bülent Güneş'in dört defa ertelenen tahliyesine ilişkin kararlar hangi yönetmelik maddelerine dayanmaktadır ve bu mahpus hakkında tahliye kararı verilerek özgürlüğüne kavuşması sağlanacak mıdır?
17. Deniz Öztürk'ün infazı yedi kez hangi gerekçelerle ertelenmiştir ve yasal tahliye süresi çoktan dolmuş bu mahpusun derhal tahliye edilmesi yönünde Bakanlığınızca bir girişim planlanmakta mıdır?
18. Feridun Kurt'un infazının bir kez ertelenmesine sebep olan gerekçeler nelerdir ve bu mahpusun şartlı tahliye hakkı doğmuşsa, Anayasa'nın eşitlik ilkesi çerçevesinde tahliyesi neden gerçekleştirilmemektedir?
19. Hacı Ekinci'nin dört kez infazının yakılması sürecinde gerekçe gösterilen idari değerlendirmeler nelerdir ve bu kişinin tahliyesi için Kurul kararlarının yeniden gözden geçirilmesi sağlanacak mıdır?
20. Halil Dağ'ın yedi kez ertelenen tahliyesinde tekrar eden gerekçelerin nesnel ve yasal dayanağı nedir ve söz konusu mahpusun gecikmeksizin tahliye edilmesi yönünde bir irade ortaya konulacak mıdır?
21. Hasan İnci'nin üç defa ertelenen tahliyesinde hangi gerekçelere başvurulmuştur ve bu mahpusun infazının daha fazla geciktirilmeden sona erdirilerek tahliyesi sağlanacak mıdır?
22. Keyfo Başak'ın altı kez infazının ertelenmesinde hangi kriterler esas alınmıştır ve bu mahpus için yasal tahliye hakkı tanınarak serbest bırakılması yönünde Bakanlığınız ne tür bir tutum sergilemektedir?
23. Şirin Bozçalı'nın altı kez ertelenen tahliyesinde kullanılan gerekçelerin hukuki geçerliliği nedir ve bu mahpusun özgürlüğüne kavuşabilmesi için gereken işlemlerin başlatılması planlanmakta mıdır?
24. Maruf Türken'in infazının iki kez ertelenmesine gerekçe olan kurul kararları nelerdir ve bu kararların gözden geçirilerek söz konusu kişinin tahliyesinin sağlanması yönünde Bakanlığınızca bir planlama yapılmakta mıdır?
25. Mehmet Deniz Güzel'in iki kez ertelenen infaz kararlarının gerekçesi nedir ve şartlı tahliye hakkı doğmuş olan bu mahpusun özgürlüğüne kavuşması için gerekli yasal işlemler yürütülecek midir?
26. Mehmet Zeki Eşin'in iki kez infazının yakılmasına neden olan gerekçeler nelerdir ve tahliyesi için mevcut mevzuat çerçevesinde herhangi bir idari engel bulunmamakta ise serbest bırakılması sağlanacak mıdır?

27. Muhammed İsmail'in infazının bir kez ertelenmesine gerekçe oluşturan raporlar nelerdir ve bu mahpusun tahliyesi için Kurul değerlendirmesinin yeniden yapılması planlanmakta mıdır?
28. Murat Çetinkaya'nın iki kez ertelenen tahliyesi hangi somut gerekçelere dayanmaktadır ve bu mahpusun şartlı tahliye kapsamında serbest bırakılması için Bakanlığınızın bir girişimi olacak mıdır?
29. Muzaffer Akış'ın dört defa infazının ertelenmesi kararlarında dayanak alınan gerekçeler nelerdir ve tahliyesi yönünde Bakanlığınızca herhangi bir değerlendirme yapılmakta mıdır?
30. Nurettin Ataman'ın altı kez infazının ertelenmesine neden olan kurul kararları hangi objektif kriterlere dayanmaktadır ve bu mahpusun tahliyesi için Bakanlığınız bir denetim mekanizması işletmeyi planlamakta mıdır?
31. Metin Dalan'ın bir kez infazının yakılmasına neden olan gerekçeler nelerdir ve bu mahpusun tahliyesinin sağlanması için yürütülecek işlemler hangi aşamada mıdır?
32. Ömer Okul'un iki kez infazının ertelenmesinde kullanılan gerekçeler nelerdir ve bu mahpusun gecikmeksizin tahliye edilmesi yönünde adli ve idari süreç başlatılacak mıdır?
33. Özgür Sincer'in iki kez ertelenen infaz süreci hangi gerekçelere dayandırılmıştır ve tahliyesinin önünde herhangi bir yasal engel bulunmaması halinde serbest bırakılması için adım atılacak mıdır?
34. Ramazan Vural'ın üç kez infazının ertelenmesine yol açan nedenler nelerdir ve Bakanlığınız, bu mahpusun gecikmiş tahliyesinin gerçekleştirilmesi için ne tür bir inceleme yürütmektedir?
35. Sabit Kaya'nın dört defa ertelenen infazı sürecinde başvuru kurulu kararlarının içeriği nedir ve bu mahpusun tahliyesinin sağlanması amacıyla hangi adımlar atılacaktır?
36. Salih Korkut'un beş kez infazının yakılmasına dayanak oluşturan gerekçeler nelerdir ve bu mahpusun cezasının infaz süresi tamamlandığı halde serbest bırakılmamasının yasal temeli nedir?
37. Serhat Öztürk'ün üç kez ertelenen infazı hangi gerekçelere dayanmaktadır ve bu mahpusun tahliyesinin gerçekleştirilmesi için Bakanlığınız bir değerlendirme süreci başlatacak mıdır?
38. Sinan Türkmen'in beş kez infazının ertelenmesine neden olan kurul kararları hangi kriterleri temel almaktadır ve mahpusun tahliye edilmesinin önündeki engellerin kaldırılması yönünde Bakanlığınız herhangi bir girişimde bulunacak mıdır?
39. Suat Gökalp'in beş defa ertelenen infazı hangi gerekçelerle geciktirilmiştir ve bu mahpusun şartlı tahliye kapsamındaki haklarının tanınması yönünde adım atılacak mıdır?
40. Şahap Elbasan'ın yedi defa ertelenen infaz kararları hangi değerlendirme esaslarına göre verilmiş ve bu mahpusun tahliyesi için sürecin yeniden gözden geçirilmesi düşünülmekte midir?
41. Tuncay Doğan'ın iki defa infazının ertelenmesinde kullanılan gerekçeler nedir ve bu mahpusun hukuken doğmuş tahliye hakkı doğrultusunda serbest bırakılması sağlanacak mıdır?

42. Nedim Yılmaz'ın sekiz defa ertelenen infaz sürecine ilişkin Bakanlığınızca herhangi bir denetim gerçekleştirilmiş midir ve bu mahpusun tahliyesi için gerekli yasal süreç neden işletilmemektedir?
43. Abdulhamit Ahraz'ın yedi kez ertelenen tahliyesine ilişkin kararların dayanağı nedir ve bu mahpusun gecikmiş tahliyesinin yerine getirilmesi için Bakanlığınızca bir değerlendirme yapılmakta mıdır?
44. Abdullah Çelik'in yedi kez infazının ertelenmesine neden olan gerekçeler nedir ve bu mahpusun tahliyesi için Bakanlığınız herhangi bir inceleme başlatmış mıdır?
45. Ahmet Abdi İbrahim'in dört defa ertelenen tahliyesinde esas alınan kurul kararlarının içeriği nedir ve bu mahpusun serbest bırakılması için Bakanlığınız ne tür bir süreç işletmeyi planlamaktadır?